

Sygn. akt VII U 770/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 października 2016 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Stachurska

Protokolant: protokolant sądowy Małgorzata Nakielska

po rozpoznaniu w dniu 28 października 2016 r. w Warszawie

sprawy T. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

o wcześniejszą emeryturę

na skutek odwołania T. W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

z dnia 18 marca 2016 r. znak: (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje T. W. prawo do wcześniejszej emerytury od dnia 23 lutego 2016 r.,
2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. na rzecz T. W. kwotę 360,00 zł (trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

T. W. w dniu 20 kwietnia 2016r. złożył do Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. z dnia 18 marca 2016r., znak: (...), odmawiającej prawa do wcześniejszej emerytury.

W uzasadnieniu odwołania ubezpieczony wskazał, że legitymuje się wymaganym 15 - letnim okresem zatrudnienia w warunkach szczególnych. Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie uwzględnił jako wykonywanej w warunkach szczególnych pracy od dnia 3 lipca 1975r. do dnia 15 października 1992r. w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) z siedzibą w L. na stanowisku betoniarza – operatora suwnicy. Podkreślił, że w trakcie zatrudnienia w w/w przedsiębiorstwie, wykonywana przez niego praca miała charakter pracy fizycznej i była świadczona w szczególnych warunkach, w narażeniu na czynniki negatywnie wpływające na zdrowie i życie ludzkie. Odbywała się ona w pomieszczeniu, w którym przekroczone były dopuszczalne limity zapylenia, zadymienia oraz hałasu, powodujące schorzenia wibracyjne. Z tego tytułu pracodawca wypłacał dodatek do wynagrodzenia za pracę w warunkach szkodliwych dla zdrowia, a także wydawał mleko oraz posiłki regeneracyjne.

Ubezpieczony zaznaczył również, że nie ponosi odpowiedzialności za to, że w świadectwie pracy z dnia 15 października 1992r. pracodawca nie zamieścił informacji o wykonywaniu przez niego pracy w warunkach szczególnych. Świadectwo

to zostało wystawione w okresie obowiązywania rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 20 listopada 1974r. w sprawie świadectw pracy i opinii, które w swej treści nie przewidywało obowiązku umieszczenia w tym dokumencie adnotacji, że praca była wykonywana w szczególnych warunkach. Jednocześnie, powołując się na utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego i sądów powszechnych, ubezpieczony wskazał, że okoliczności, od których uzależnione jest prawo do emerytury mogą być wykazywane wszelkimi środkami dowodowymi przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego, w tym także zeznaniami świadków, czy opiniami biegłych.

W ocenie ubezpieczonego, organ rentowy zaskarżoną decyzją niezasadnie odmówił mu prawa do wcześniejszej emerytury. Wskazał, że wykonywana przez niego praca betoniarza jest ujęta w Wykazie A, Dziale V, pod poz. 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Na podstawie dowodów dołączonych do wniosku o emeryturę, w tym świadectwa pracy wystawionego przez Przedsiębiorstwo Budowlane (...) Spółka jawna z siedzibą w L., potwierdzającego wykonywanie pracy w warunkach szczególnych w okresie od dnia 4 listopada 1992r. do dnia 31 grudnia 1998r., stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, przyjął za udowodniony ogólny staż pracy w wymiarze 25 lat i 21 dni, w tym staż pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 5 lat, 9 miesięcy i 25 dni. Ubezpieczony podniósł, że organ rentowy, wydając zaskarżoną decyzję, nie uwzględnił jednak części przedłożonych przez niego dokumentów, dotyczących pracy w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) z siedzibą w L.. W związku z tym wnioskował o przeprowadzenie dowodu z całej dokumentacji dołączonej do akt organu rentowego, w tym z dokumentów zawartych w jego aktach osobowych, jak również o przeprowadzenie dowodu z zeznań wskazanych przez niego świadków. Jednocześnie w przypadku kwestionowania przez organ rentowy faktu, iż jego praca wykonywana w ramach zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) z siedzibą w L., była pracą wykonywaną w szczególnych warunkach, ubezpieczony wniósł o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy. W końcowej części odwołania, wskazał również, że domaga się zasądzenia od organu rentowego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (odwołanie z dnia 15 kwietnia 2016r., k. 2-4 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

W uzasadnieniu odpowiedzi na odwołanie organ rentowy podniósł, że ubezpieczony na dzień 1 stycznia 1999r. nie spełnił przesłanki co najmniej 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych. Zgodnie z § 1 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r., nr 8, poz. 43 ze zm.), właściwi ministrowie, kierownicy urzędów centralnych oraz centralne związki spółdzielcze w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych ustalają w podległych nadzorowanych zakładach pracy stanowiska pracy, na których są wykonywane prace w warunkach szczególnych, wymienione w wykazach A i B. Wykazy te muszą być zgodne z wykazami, stanowiącymi załącznik do w/w rozporządzenia. W rozpatrywanej sprawie ubezpieczony udokumentował staż pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 5 lat, 9 miesięcy i 25 dni, przypadający w okresie od dnia 4 listopada 1992r. do dnia 31 grudnia 1998r., w czasie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Budowlanym (...) Spółka jawna z siedzibą w L.. Natomiast za inne okresy przypadające przed dniem 1 stycznia 1999r. ubezpieczony nie przedstawił świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych, ani świadectwa pracy z adnotacją o pracy w warunkach szczególnych. Wobec powyższego, organ rentowy zaskarżoną decyzją z dnia 18 marca 2016r., znak: (...), odmówił T. W. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym i uznał, że odwołanie od w/w decyzji, jako bezzasadne, powinno podlegać oddaleniu (odpowiedź na odwołanie z dnia 17 maja 2016r., k. 9 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

T. W., ur. (...), ukończył szkołę podstawową w D.. W okresie od dnia 8 maja 1972r. do dnia 8 maja 1975r. wykonywał pracę w pełnym wymiarze czasu pracy jako pracownik młodociany w celu nauki zawodu w organizacji samorządu gospodarczego rzemiosła, tj. Cechu (...) w D. w charakterze czeladnika. Powyższy okres nauki został zakończony

złożeniem przez ubezpieczonego egzaminu czeladniczego (zaświadczenie z dnia 28 października 2008r., k. 7, tom III a.r., kwestionariusz osobowy, k. 12-15, życiorys, k. 16-17 – dokumentacja zgromadzona w aktach osobowych ubezpieczonego).

Z dniem 3 lipca 1975r. ubezpieczonego przyjęto do pracy w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) z siedzibą w L., które powstało z organizacyjno-prawnego przekształcenia (...) Kombinatu Budowlanego z siedzibą w L.. Ubezpieczony został zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy, początkowo na stanowisku pomocnika betoniarza, a następnie betoniarza – operatora suwnicy oraz brygadzysty w Wydziale Potokowej na Oddziale Prefabrykacji. Swoją pracę wykonywał w systemie trzymianowym. W trakcie całego okresu zatrudnienia, tj. od dnia 3 lipca 1975r. do dnia 15 października 1992r. do jego podstawowych obowiązków należało wykonywanie zadań na stanowisku betoniarza, natomiast czynności operatora suwnicy wykonywał jedynie dorywczo w zakresie pomocy udzielanej innym pracownikom, w wymiarze około 1 godziny dziennie. Jednocześnie przez okres 1-1,5 roku dodatkowo pełnił funkcję brygadzysty, z którą wiązało się dokonanie przed rozpoczęciem pracy, czyli przed godziną 6:00, spisu brakujących elementów budowlanych niezbędnych celem zapewnienia prawidłowego procesu produkcji.

Zakład pracy ubezpieczonego, tj. Przedsiębiorstwo Budownictwa (...) z siedzibą w L., posiadał halę, w której ubezpieczony pracował wspólnie z E. M., zatrudnionym od 1975r. na stanowisku betoniarza i J. B., zatrudnionym od 1974r. na stanowisku zbrojarza. W celu zapewnienia sprawności organizacyjnej wszystkie wydziały w/w przedsiębiorstwa były ze sobą połączone, natomiast pracownicy wykonywali swoje obowiązki na jednej hali, przedzielonej do połowy ścianą. Ubezpieczony pracował w wydziale zajmującym się produkcją płyt zewnętrznych do bloków. Płyty te były wykonywane z kruszywa, które następnie było zalewane betonem. Praca ubezpieczonego polegała na tym, że ubezpieczony najpierw przygotowywał specjalną formę, czyścił ją, używając chlapaka albo opryskiwacza smarował ją klejem - olformem, a potem tak przygotowaną formę zamykał, zbroił i zalewał. Po wykonaniu powyższych czynności umieszczał formę w komorze celem wykonania tzw. naparzenia, a następnie wyjmował ją, dokonywał rozformowania i rozpoczynał cały proces od początku. Wykonując wskazane czynności ubezpieczony używał potrzebnego sprzętu, m.in. wibratorów emitujących hałas o natężeniu 200 decybeli, co powodowało, że pracownicy na sąsiadujących ze sobą stanowiskach pracy, nie słyszeli siebie nawzajem.

Wykonywanie opisanych czynności przez ubezpieczonego odbywało się stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. W okresie, kiedy ubezpieczony wykonywał dodatkowo czynności na stanowisku brygadzysty, stawiał się w pracy przed godziną 6:00 i najpierw sporządzał spis elementów budowlanych, a następnie przystępował do realizacji obowiązków na stanowisku betoniarza, bowiem pomimo pełnienia wskazanej funkcji brygadzysty, wykonywał te same czynności co osoby zatrudnione jako betoniarze. Pracodawca wyposażył go w strój roboczy, na który składały się rękawice, buty przemysłowe, dreluchy i koszule. Ubezpieczony nie stosował natomiast ochronnej maski zakrywającej twarz i drogi oddechowe. Powierzone obowiązki wykonywał w pomieszczeniu, w którym panowało duże zapylenie oraz nadmierny hałas. Ponadto, realizując pracę wykonywał duży wysiłek fizyczny, albowiem dźwigał ciężkie stalowe formy o wadze do 300 kg.

W hali produkcyjnej, w której praca była realizowana, były zamontowane kaloryfery, jednak z uwagi na bardzo niskie temperatury panujące w porze zimowej, pracownicy otrzymywali dodatkową odzież w postaci tzw. „waciaków”. Z kolei w porze letniej temperatura powietrza w hali produkcyjnej dochodziła do 40 stopni Celsjusza, wobec czego konieczne było otwieranie drzwi i okien. Z tytułu wykonywania pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia ubezpieczony otrzymywał dodatek do wynagrodzenia, a także mleko, kawę i posiłki regeneracyjne. Bezpośrednim przełożonym ubezpieczonego był majster, który sprawował nadzór nad prawidłowością wykonywania pracy przez wszystkich pracowników pracujących w hali produkcyjnej, w tym również pracowników pełniących funkcje brygadzystów.

W trakcie zatrudnienia ubezpieczony odbył kurs operatora suwnicy i od tego czasu oprócz pracy betoniarza, wykonywał również zadania związane z obsługą suwnicy. Wchodził na to urządzenie i odkrywał komory, zaś drugi operator wyciągał z niej naparzone elementy (listy płac k. 39-55, zeznania świadka J. B. k. 34-35, zeznania świadka E. M., k. 34-35 a.s., zeznania ubezpieczonego, k. 65-66, k. 68 a.s.).

W dniu 4 listopada 1987r. ubezpieczony zwrócił się do pracodawcy z podaniem o wyrażenie zgody na oddelegowanie go do pracy na budowie eksportowej na obszarze ZSRR. Następnie w dniu 6 listopada 1987r. uległ wypadkowi przy pracy, w wyniku którego doznał pęknięcia lewego obojczyka. Przyczyną wypadku był ciężki wysiłek fizyczny w trakcie wykonywania czynności na stanowisku betoniarza w procesie produkcji płyt zewnętrznych do bloków. Doznany uraz spowodował wystąpienie u ubezpieczonego czasowej niezdolności do pracy na okres powyżej 28 dni. Wcześniej, tj. w dniu 3 lipca 1987r., ubezpieczony uległ wypadkowi w drodze z pracy, który spowodował u niego wystąpienie analogicznych obrażeń. Z tytułu powyższego wypadku, skutkującego 15% uszczerbkiem na zdrowiu, pracodawca wypłacił ubezpieczonemu jednorazowe odszkodowanie w wysokości 37.500,00 zł (orzeczenie z dnia 27 września 1988r., protokół nr (...)r., decyzja znak: (...), orzeczenie z dnia 05 stycznia 1988r., pismo z dnia 16 października 1987r., karta wypadku (...)- dokumentacja zgromadzona w tomie I a.r.).

W odpowiedzi na podanie z dnia 4 listopada 1987r. pracodawca wyraził zgodę na oddelegowanie ubezpieczonego do pracy poza granicami kraju. W dniu 25 września 1989r. ubezpieczony zawarł z (...) Kombinatem Budowlanym, jako jednostką kierującą, umowę o pracę na czas określony przy realizacji kontraktu (...) w ZSRR S. na okres 12 miesięcy, tj. od dnia 25 września 1989r. do dnia 24 września 1990r., w pełnym wymiarze czasu pracy - 46 godzin tygodniowo, na stanowisku betoniarza – zbrojarza grupy zaszeregowania 10b. We wskazanej wyżej dacie ubezpieczony podpisał również oświadczenie, w którym zobowiązał się do przepracowania okresu 5 lat w (...) Kombinacie Budowlanym w L. po powrocie z budowy eksportowej, prowadzonej przez w/w Kombinat poza granicami kraju. Na budowie eksportowej ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał te same czynności, co w kraju, będąc zatrudnionym na stanowisku betoniarza (podanie z dnia 4 listopada 1987r. wraz z opinią o kandydacie, k. 1-2, skierowanie na badania o przydatności do pracy na budowach na obszarze ZSRR, k. 3, k. 7, opinie o kandydacie, k. 4-6, zaświadczenie, k. 18, umowa o pracę za granicą na czas określony, k. 19-23, zobowiązanie z dnia 25 września 1989r., k. 24 – dokumentacja zgromadzona w aktach osobowych odwołującego, zeznania ubezpieczonego, k. 65-66, k. 68 a.s.).

W okresie od dnia 27 stycznia 1989r. do dnia 29 stycznia 1989r. T. W. odbył kurs bezpieczeństwa i higieny pracy w ramach szkolenia okresowego dla pracowników budownictwa w branży ogólnobudowlanej (zaświadczenie Nr (...)ukończenia kursu BHP, k. 9 – dokumentacja zgromadzona w aktach osobowych odwołującego).

Przedsiębiorstwo Budownictwa (...) z siedzibą w L., wystawiło ubezpieczonemu w dniu 15 października 1992r. świadectwo pracy, w którym zaświadczyło, że T. W. był zatrudniony w w/w zakładzie pracy w okresie od dnia 3 lipca 1975r. do dnia 15 października 1992r. na stanowiskach: pomocnika betoniarza, betoniarza - suwnicowego oraz betoniarza – operatora suwnicy – brygadzisty, a ostatnio na stanowisku betoniarza – operatora suwnicy za wynagrodzeniem zasadniczym w wysokości 12.300,00 zł plus premia zgodnie z regulaminem premiowania oraz dodatek stażowy w wysokości 17%. Powyższe świadectwo pracy nie zawiera informacji odnośnie wykonywania przez ubezpieczonego pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (świadectwo pracy z dnia 15 października 1992r., k. 7 a.s.).

W okresie od dnia 04 listopada 1992r. do dnia 30 czerwca 2013r. ubezpieczony był zatrudniony w Przedsiębiorstwie Budowlanym(...) Spółka jawna z siedzibą w L. w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku pracownika budowlanego – dekarza, a w okresie od dnia 8 września 2014r. do dnia 30 listopada 2014r. świadczył pracę na rzecz (...) P. P. z siedzibą w L. w wymiarze pełnego etatu, na stanowisku murarza. Z kolei w okresie od dnia 9 lipca 2013r. do dnia 8 lipca 2014r. ubezpieczony był zarejestrowany w Powiatowym Urzędzie Pracy w L. jako osoba bezrobotna z prawem do zasiłku w wysokości 120 % (świadectwo pracy z dnia 28 czerwca 2013r., k. 15-19, świadectwo pracy z dnia 30 listopada 2014r., k. 23-27, zaświadczenie z dnia 08 stycznia 2014r., k. 29, tom V a.r.).

W dniu 28 czerwca 2013r. Przedsiębiorstwo Budowlane (...) Spółka jawna z siedzibą w L. wystawiło ubezpieczonemu świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych, w których zaświadczyło, że w okresie od dnia 4 listopada 1992r. do dnia 30 czerwca 2013r. T. W. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę na stanowisku dekarza, która to praca jest wymieniona w Wykazie A, Dziale V, pod poz. 9 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent inwalidzkich dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r., Nr 8, poz. 43) oraz wykazu

stanowiącego załącznik do Zarządzenia Nr 9 Ministra Administracji Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska z dnia 1 lipca 1983r. w sprawie stanowisk pracy w zakładach pracy resortu administracji, gospodarki terenowej i ochrony środowiska, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, uprawniające do niższego wieku emerytalnego (świadcstwo wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 28 czerwca 2013r., k. 21, tom V a.r.).

Decyzją z dnia 13 marca 2014r., znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. odmówił przyznania ubezpieczonemu prawa do świadczenia przedemerytalnego z uwagi na fakt kontynuowania zatrudnienia (decyzja z dnia 13 marca 2014r., znak: (...), k. 42-43, tom IV a.r.).

W dniu 24 lutego 2016r. ubezpieczony złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. wniosek o wcześniejszą emeryturę wraz z informacją dotyczącą okresów składkowych i nieskładkowych (wniosek wraz z załącznikiem, k. 1-12, tom V a.r.).

Na podstawie dowodów uzyskanych w wyniku przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego organ rentowy przyjął za udowodnione na dzień 1 stycznia 1999r.: okresy składkowe w wymiarze 24 lat, 10 miesięcy i 1 dnia oraz okresy nieskładkowe w wymiarze 2 miesięcy i 20 dni, tj. staż sumaryczny w wymiarze 25 lat i 21 dni (karta przebiegu zatrudnienia, k. 31, tom V a.r.). Jednocześnie ustalił, że ubezpieczony nie spełnił warunków wynikających z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015r., poz. 748) w zw. z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r., Nr 8, poz. 43 ze zm.), ponieważ na dzień 1 stycznia 1999r. nie udowodnił okresu co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Za udokumentowany organ rentowy uznał staż pracy ubezpieczonego w warunkach szczególnych wynoszący 5 lat, 9 miesięcy i 25 dni, przypadający w okresie od dnia 4 listopada 1992r. do dnia 31 grudnia 1998r., z wyłączeniem okresu od dnia 1 stycznia 1999r. do dnia 30 czerwca 2013r. z uwagi na fakt, iż w rozumieniu przepisów w/w ustawy, okresy pracy w warunkach szczególnych przyjmowane są do końca 1998r., zgodnie ze stanem na dzień 1 stycznia 1999r. Jednocześnie organ rentowy wskazał, że za inne okresy, przypadające przed dniem 1 stycznia 1999r. ubezpieczony nie przedstawił świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych, ani świadectwa pracy z adnotacją o pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze. W związku z tym decyzją z dnia 18 marca 2016r., znak: (...), odmówił T. W. prawa do wnioskowanego świadczenia (decyzja ZUS z dnia 18 marca 2016r., znak: (...), k. 33 a.r.). T. W. odwołał się od powyższej decyzji (odwołanie z dnia 20 kwietnia 2016r., k. 2-4 a.s.).

Wskazany stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie powołanych dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, w tym w aktach osobowych i rentowych T. W., jak również w oparciu o zeznania ubezpieczonego (k. 65-66, k. 68 a.s.) oraz świadków: J. B. i E. M. (k. 34-35 a.s.).

Zeznania strony i świadków zostały ocenione jako wiarygodne, ponieważ były spójne i wzajemnie się uzupełniały. Świadczenie przez cały czas pracowali w tym samym miejscu, co ubezpieczony, tj. w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) z siedzibą w L., a zatem znali jego pracę i wiedzieli, czym ubezpieczony się zajmował. Dodatkowo zeznania pozostawały zgodne z dowodami z dokumentów znajdującymi się w aktach osobowych, a zatem należało dać im wiarę.

Dowody z dokumentów, w szczególności znajdujące się w aktach osobowych oraz przedstawione przez ubezpieczonego wraz z wnioskiem o emeryturę, Sąd ocenił jako wiarygodne, gdyż były one zgodne z osobowymi źródłami dowodowymi i tworzyły spójny obraz zatrudnienia T. W.. Co istotne, strony, w tym organ rentowy, nie kwestionowały ich autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy, a zatem okoliczności wynikające z tych dokumentów, należało uznać za mogące stanowić podstawę ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie T. W. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. z dnia 18 marca 2016r., znak: (...), jako zasadne zasługiwało na uwzględnienie.

Art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015r., poz. 748) wskazuje, że ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1. okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury

w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz

2. okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do Otwartego Funduszu Emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w Otwartym Funduszu Emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Przy określaniu prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, o których mowa w powołanym art. 184 ustawy z 17 grudnia 1998r., nie ma żadnej swobody. Prace te ściśle i jasno zostały określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r., Nr 8, poz. 43), zwanym dalej rozporządzeniem w sprawie wieku emerytalnego. Na wykazach prac zawartych we wskazanym rozporządzeniu nie kończą się jednak ograniczenia dotyczące uprawnień z tytułu wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Aby daną pracę uznać za wykonywaną w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, pracownik musi ją wykonywać stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, obowiązującym na danym stanowisku pracy. Dodatkowo, zgodnie z powołanym rozporządzeniem, aby mężczyzna mógł nabyć prawo do emerytury powinien:

1. posiadać 25-letni okres zatrudnienia, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia (§ 3 rozporządzenia);

2. wykonywać pracę wymienioną w wykazie A (Prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego), będącym załącznikiem do rozporządzenia;

3. osiągnąć wiek emerytalny wynoszący 60 lat (§ 4 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia) oraz

4. być zatrudnionym przez co najmniej 15 lat w szczególnych warunkach (§ 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia).

Wykonywanie pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze powinno być stwierdzone przez pracodawcę w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze lub w świadectwie pracy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 1997r., II UKN 417/97 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2001r., II UKN 598/00). Świadectwo pracy w warunkach szczególnych jest jednak dokumentem prywatnym w rozumieniu art. 245 k.p.c. i nie stanowi dowodu tego co zostało w nim odnotowane. Taki walor mają wyłącznie dokumenty urzędowe, do których w myśl stosowanego a contrario art. 244 § 1 k.p.c. nie zalicza się świadectwa pracy, skoro nie zostało sporządzone przez organy władzy publicznej ani inne organy państwowe (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 17 grudnia 2013r., III AUa 783/13). Należy jednak podkreślić, że w razie wszczęcia postępowania sądowego, toczącego się wskutek odwołania ubezpieczonego od odmownej decyzji organu rentowego w sprawie przyznania uprawnień do emerytury w wieku obniżonym, dopuszczalne jest przeprowadzanie wszelkich dowodów dla wykazania okoliczności mających wpływ na prawo do świadczenia.

W rozpatrywanej sprawie bezspornym jest, że T. W. ukończył w dniu 23 lutego 2016r. wymagany wiek 60 lat, nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego, jak również, według stanu na dzień 1 stycznia 1999r., udowodnił wymagane okresy składkowe i nieskładkowe wynoszące co najmniej 25 lat.

Przedmiotem sporu pozostawało zatem jedynie ustalenie, czy ubezpieczony posiada na dzień 1 stycznia 1999r. 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Organ rentowy nie zaliczył mu do okresu pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia od dnia 3 lipca 1975r. do dnia 15 października 1992r. w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) z siedzibą w L. z uwagi na brak świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

Odnosząc się do stanowiska organu rentowego wskazać należy, że powoływana przez organ rentowy okoliczność braku w/w dokumentu nie niweczy prawa ubezpieczonego do wnioskowanego świadczenia. Stanowisko takie wielokrotnie zajmował również Sąd Najwyższy, który między innymi w wyroku z dnia 2 lutego 1996r. (II URN 3/95, OSNAP 1996/16/239) wskazał, że w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość mogą być udawadniane wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego. Ograniczenia dowodowe zawarte w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno – rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10, poz. 49 ze zm.) dotyczą wyłącznie postępowania przed tymi organami.

Biorąc pod uwagę powołane okoliczności, z których jednoznacznie wynika, że świadectwo pracy nie jest w postępowaniu sądowym jedynym dopuszczalnym dowodem mogącym potwierdzić pracę w warunkach szczególnych, Sąd przeprowadził inne dostępne dowody, aby ustalić, czy w spornym okresie T. W. pracował w warunkach szczególnych. Na okoliczność rodzaju czynności realizowanych przez ubezpieczonego złożył zeznania on sam, a także świadkowie J. B. i E. M.. Nadto, zostały pozyskane oryginały akt osobowych T. W. i na tej podstawie został ustalony stan faktyczny w sprawie. Przesłuchani w sprawie świadkowie, będący współpracownikami ubezpieczonego w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) z siedzibą w L., a zwłaszcza E. M., który pracował na sąsiadującym z ubezpieczonym stanowisku pracy, potwierdzili jego pracę w charakterze betoniarza, którą wykonywał on stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Świadczenie wskazali również, że pomimo pełnienia dodatkowych funkcji operatora suwnicy oraz brygadzysty, ubezpieczony przez cały czas wykonywał te same zadania, co miało miejsce także w okresie jego pracy na budowie eksportowej w ZSRR.

Sąd rozpatrując przedmiotową sprawę poszukiwał w Wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego takich prac, które odpowiadałyby tym pracom, które realizował ubezpieczony. Dział V „W budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych”, pod poz. 15 wymienia „Prace przy produkcji betonu kruszywowego”, zaś pod poz. 4 „Prace zbrojarskie i betoniarskie”. Według ubezpieczonego, te zadania, które on realizował powinny być kwalifikowane zgodnie z Działem V, poz. 4. Sąd dokonał jednak innej kwalifikacji, która poprzedzona została analizą obu wskazanych pozycji Działu V. Jeśli chodzi o poz. 4 i wymienione tam prace betoniarskie, to zdaniem Sądu, odnoszą się one do wykonywania prac (wylewanie, wyrównywanie itp.) przy użyciu gotowego betonu. Natomiast prace przy produkcji betonu kruszywowego, o jakich mowa pod poz. 15, to prace podlegające na produkowaniu sztucznego kamienia powstającego ze stwardnienia mieszanki kruszyw mineralnych (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 5 sierpnia 2015r., III AUa 664/14).

W przypadku ubezpieczonego, który pracował na Wydziale produkującym płyty zewnętrzne, mamy do czynienia z pracami przy produkcji betonu kruszywowego, a zatem sztucznych elementów powstających ze stwardnienia różnych kruszyw do tego używanych.

Prace te, które polegały nie tylko na przygotowywaniu i zalewaniu form, ale także na naparzeniu i obsłudze suwnicy, były przez ubezpieczonego wykonywane stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Wykaz stanowisk przy tego rodzaju pracach zawiera zarządzenie nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz do wzrostu emerytury lub renty (Dz. Urz. MBiPMB z dnia 6 grudnia

1983 r., Nr 3, poz. 6). Taki wykaz resortowy należy traktować jako posiadający charakter informacyjny, techniczno-porządkujący i uściślający. Ułatwia on w szczególności identyfikację określonego stanowiska pracy jako stanowiska pracy w szczególnych warunkach - zwłaszcza, jeśli w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. nie wymienia się konkretnych stanowisk, lecz operuje się pojęciem ogólnym. Innymi słowy, zarządzenie resortowe może mieć znaczenie w sferze dowodowej.

Jak wskazał Sąd Najwyższy, z faktu, że właściwy minister, kierownik urzędu centralnego, czy centralny związek spółdzielczy, w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych, ustalił w podległych i nadzorowanych zakładach pracy, że dane stanowisko pracy jest stanowiskiem pracy w szczególnych warunkach, może płynąć domniemanie faktyczne, że praca na tym stanowisku w istocie wykonywana była w takich warunkach i odwrotnie - brak konkretnego stanowiska pracy w takim wykazie może - w kontekście całokształtu ustaleń faktycznych - stanowić negatywną przesłankę dowodową (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 25 lutego 2010r., II UK 218/09, LEX nr 590247; z dnia 16 listopada 2010r., II UK 124/10, LEX nr 707404).

Jeśli chodzi o prace przy produkcji betonu kruszywowego wymienione w Wykazie A, Dziale V, poz. 15, stanowiącym załącznik do rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego, to wskazane Zarządzenie Nr 9 precyzuje stanowiska pracy, na których tego rodzaju prace były wykonywane. Wśród tych stanowisk znajdują się zestawiacz surowców i mieszanek, betoniarz prefabrykacji, operator urządzeń formujących, robotnik w przemyśle materiałów budowlanych stale wykonujący prace pomocnicze lub inne przy produkcji betonu kruszywowego - smarownik form.

Prace realizowane przez ubezpieczonego – choć nazwa stanowisk była nieco inna niż w wykazie stanowiącym załącznik do w/w Zarządzenia – polegała na wykonywaniu czynności pomocniczych, smarowaniu form, obsłudze suwnic czy zalewaniu form. Wobec tego była pracą w warunkach szczególnych. Należy podkreślić, że dla takiej kwalifikacji istotny jest faktyczny rodzaj prac, jakie dana osoba realizowała, a nie to, jak zostało formalnie określone jej stanowisko.

Odnosząc się do pełnienia przez ubezpieczonego funkcji brygadzysty, wskazać należy, że praca tego rodzaju nie polegała na sprawowaniu nadzoru nad prawidłowością prac wykonywanych przez poszczególnych pracowników, ale wyłącznie na sporządzeniu spisu elementów niezbędnych dla zapewnienia prawidłowego procesu produkcji, co zajmowało ubezpieczonemu niewielką ilość czasu, jeszcze przed rozpoczęciem wykonywania przez niego właściwych czynności na stanowisku betoniarza. Z zeznań świadków wynika również, że T. W. przez cały okres pracy w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) z siedzibą w L. pobierał dodatek za pracę w warunkach szkodliwych dla zdrowia, a także otrzymywał mleko, kawę i posiłki regeneracyjne. W związku z tym nie może być wątpliwości, co do tego, jakie prace i w jakim charakterze realizował w spornym okresie. Zaliczeniu przez Sąd do okresu pracy w warunkach szczególnych podlegał zatem okres zatrudnienia ubezpieczonego w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) z siedzibą w L. od dnia 3 lipca 1975r. do dnia 15 października 1992r. W związku z tym warunek, którego dotyczył spór, został spełniony i możliwe było przyznanie ubezpieczonemu prawa do wnioskowanego świadczenia.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy, działając na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. z dnia 18 marca 2016r., znak: (...), w ten sposób, że przyznał T. W. prawo do wcześniejszej emerytury od dnia 23 lutego 2016r., tj. od osiągnięcia przez niego wieku emerytalnego, wynoszącego 60 lat.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015r. poz. 1800), zasądając od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. na rzecz ubezpieczonego kwotę 360,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.